

Bestandsövervakning av jerv 2020

Inventering av järv 2020

Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia
Bestandsstatus för stora rovdjur i Skandinavien

NR: 3
2020

VILTSCADECENTER

Mattisson, J., Höglund, L. & Brøseth, H. 2020. Bestandsovervåking av jerv i 2020. Inventering av jerv 2020. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavien. 3-2020. 30 s.

Trondheim og Grimsö, oktober 2020

ISSN 2387-2950 (dig.)

ISBN 978-82-426-4646-0 (dig. utg)

RETTIGHETSHAVERE/RÄTTIGHETSINNEHAVARE

© Rovdata och SLU Viltskadecenter

Publikasjonen kan siteres fritt med kildehenvisning/

Publikationen kan citeras fritt med källhänvisning

TILGJENGELIGHET/TILLGÄNGLIGHET

Åpen/Öppen

PUBLIKASJONSTYPE/PUBLIKATIONSTYP

Digitalt dokument (pdf)

REDAKSJON/REDAKTION

Jenny Mattisson og/och Linda Höglund

KVALITETSIKRER/ KVALITETSSÅKRAT AV

Øystein Flagstad

ANSVARLIG SIGNATUR/ANSVARIG SIGNATUR

Jonas Kindberg

Jens Frank

OPPDRAKSGIVER/UPPDRAKSGIVARE

Miljødirektoratet i Norge og/och Naturvårdsverket i Sverige

OPPDRAKSGIVERS REFERANSE (Norge)

M-1793|2020

KONTAKTPERSON HOS OPPDRAGSGIVER/KONTAKTPERSON HOS UPPDRAGSGIVARE

Miljødirektoratet: Susanne Hanssen

Naturvårdsverket: Mia Yri

FRAMSIDEFOTO/FOTO FRAMSIDA

Vegar Pedersen, SNO

NØKKEWORD/NYCKELORD

Jerv, *Gulo gulo*, antall ynglinger, overvåking, bestandsutvikling, Skandinavia

Järv, *Gulo gulo*, antal förnygringar, inventering, populationsutveckling,

Skandinavien

KEY WORDS

Wolverine, *Gulo gulo*, monitoring, population trends, Scandinavia

KONTAKTINFO OG ANSVARLIG UTGIVER I NORGE

Adresse:

Rovdata

NINA

P.b. 5685 Torgarden

7485 Trondheim

Telefon: +47-73 80 16 00

Internett: www.rovdata.no

KONTAKTINFO OCH ANSVARIG UTGIVARE I SVERIGE

Adress:

Viltskadecenter

Grimsö Forskningsstation

Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU

730 91 Riddarhyttan

Telefon: 0581-920 70

Internet: www.slu.se/viltskadecenter

Innhold – Innehåll

Innhold – Innehåll.....	2
Abstract	3
Bestandsovervåking av jerv 2020	4
Sammendrag	5
1 Innledning	6
2 Materiale og metoder	7
2.1 Feltarbeid og vurderingskriterier	7
2.2 Bestandsestimering.....	7
3 Resultater	9
3.1 Antall ynglinger	9
3.2 Bestandsutvikling	11
3.3 Bestandsstørrelse.....	11
4 Diskusjon	13
5 Referanser.....	15
Inventering av jerv 2020.....	16
Sammanfattning	17
6 Inledning.....	18
7 Material och metoder	19
7.1 Fältarbete och bedömning.....	19
7.2 Metoder för populationsuppskattning	19
8 Resultat	21
8.1 Antal jervföryngringar.....	21
8.2 Bestandsutveckling.....	23
8.3 Populationsuppskattning	23
9 Diskussion	25
10 Referenser.....	27
11 VEDLEGG/BILAGOR.....	28
11.1 Vedlegg-Bilaga 1	28
11.2 Vedlegg-Bilaga 2	29
11.3 Vedlegg-Bilaga 3	30

Abstract

The Norwegian Environment Agency (Miljødirektoratet) and the Swedish Environmental Protection Agency (Naturvårdsverket) have co-developed standard methodology and guidelines for the monitoring of wolverines in Scandinavia, that have been implemented in both Norway and Sweden since 2014. To estimate size, and assessing trends, of the wolverine population in Scandinavia, wolverine reproductive areas (female territories) are annually surveyed during late winter and spring to register whether reproductions have occurred. The population size is estimated based on the number of wolverine reproductions that fulfil the criteria for Documented or Considered as certain reproduction. The monitoring of wolverine reproductions, and registration of data into the shared database Rovbase, is conducted by field staff from the County Administration Boards CAB (Länsstyrelserna) in Sweden and the Norwegian Nature Inspectorate (Statens Naturoppsyn) in Norway. In Sweden, the Sami villages (administrative units for reindeer herding) assist the CABs by reporting suspected den sites, which can then be evaluated in the field by CAB field personnel.

During the 2020 census, a total of 164 wolverine reproductions were registered in Scandinavia, which are similar to the year before (166 reproductions). Of these, 101 reproductions were found in Sweden and 63 in Norway. This corresponds to 3 fewer reproductions (2.9%) in Sweden and one more reproduction (1.6%) in Norway, compared to 2019. The model used to estimate population size, i.e. extrapolate number of reproductions to adult individuals in the population, accounts for annual variation in reproductive success by using the average number of reproductions in the past three years. Based on the number of wolverine reproductions during the last three years (2018–2020), the Scandinavian population size is estimated to 1069 adult wolverines (95% CI = 922–1335), defined as 1-year old or older, which is a 5.5% higher estimate for Scandinavia than last year. Of the 1069 wolverines, 382 wolverines (95% CI = 323–486) are estimated to be in Norway and 687 wolverines (95% CI = 572–891) in Sweden. The Norwegian part of the population has thus increased with 14 % from an estimated 334 wolverines (95% CI = 273–429) in 2019. In Sweden, the estimated population size in 2020 was similar to the estimate from 2019 (679 wolverines; 95% CI = 565–891).

Bestandsovervåking av jerv 2020

Sammendrag

Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har utarbeidet felles retningslinjer og metodikk for overvåkingen av jerv som har vært gjeldende i både Norge og Sverige siden registrerings-sesongen 2014. Bestandsstørrelse og –utvikling for jerv i Skandinavia overvåkes ved registrering av ynglelokaliteter (revir) hvor det har blitt født ungekull i løpet av vårvinteren. Det gjøres en årlig beregning av bestandsstørrelsen som baseres på antall påviste ynglinger som er *Dokumentert* eller *Antatt sikre* ut i fra de felles skandinaviske overvåkingskriteriene. Jervynglingene overvåkes og registreres i Rovbase i hovedsak av feltpersonell fra Statens Naturoppsyn (SNO) i Norge og Länsstyrelsene i Sverige, som utfører feltkontrollene. På svensk side skjer registreringen i reinbeiteområdene i tett samarbeid med samebyene. De rapporterer mulige hilokaliteter til länsstyrelsens personell, som deretter kvalitetssikrer i felt.

I løpet av registrerings-sesongen 2020 ble det totalt registrert 164 ynglinger av jerv i Skandinavia, noe som tilsvarer en nedgang på to yngling sammenlignet med 2019. Av disse ble 101 ynglinger påvist i Sverige og 63 i Norge. I Sverige tilsvarer dette en nedgang på 3 ynglinger (2,9 %) og i Norge en økning på en yngling (1,6 %) sammenlignet med 2019. Det gjennomsnittlige antallet påviste jervynglinger de tre siste årene brukes som grunnlag for bestandsestimeringen fra antall ynglinger til antall voksne jerver i populasjonen. Modellen som brukes i bestandsestimeringen tar hensyn til at både årets og foregående års reproduksjoner påvirker størrelsen på bestanden. Basert på antall ynglinger i perioden 2018–2020 beregnes den skandinaviske bestanden i 2020 til 1069 voksne jerver som er ett år eller eldre (95 % CI = 922–1335), noe som tilsvarer en populasjon som er 5,5 % høyere enn i fjor for Skandinavia som helhet. Av de 1069 jervene utgjør anslagsvis den norske delen av bestanden 382 individer (95 % CI = 323–486), og den svenske delen av bestanden 687 individer (95 % CI = 572–891). Den norske delen av bestanden er økt med 14 % fra 334 individer (95% CI = 273–429) i 2019, mens den svenske delen av bestanden er omtrent den samme som i 2019 (1,2 % øking fra 679 individer, 95% CI=565–891).

1 Innledning

Overvåking av jerv gjennomføres årlig for å kunne følge utviklingen i jervbestanden, og tilpasse forvaltningen deretter. Fra og med registrerings sesongen 2014 samarbeider Sverige og Norge om overvåkingen, blant annet gjennom en ny felles overvåkingsmetodikk, en felles database for registrering av overvåkingsdata, Rovbase (www.rovbase.no), samt et felles rapporteringssystem for allmennhetens rovviltobservationer, Skandobs (www.skandobs.no). Målet er at overvåking, rapportering og presentasjon skal gjøres på samme måte innenfor og mellom begge landene, og dermed gi sammenlignbare resultater for hele den skandinaviske populasjonen.

Länsstyrelserne i Sverige og Statens naturoppsyn (SNO) i Norge er ansvarlige for å gjennomføre feltregistreringene av store rovdyr i Skandinavia, og registreringene gjennomføres i samarbeid med næringsutøvere, allmennheten og Svenska Jägareförbundet. Länsstyrelserne og SNO har ansvar for å kvalitetssikre og kontrollere observasjoner av store rovdyr i felt, som rapporteres inn av de nevnte partene. De skal også registrere informasjonen fra registreringsarbeidet i Rovbase. Viltskadecenter (www.slu.se/viltskadecenter) har på oppdrag fra Naturvårdsverket ansvaret for å kvalitetssikre dataene på nasjonalt nivå i Sverige, mens Rovdata (www.rovdata.no) har tilsvarende rolle i Norge.

Bestandsovervåkingen av jerv er i første rekke rettet mot å dokumentere ungekull innenfor ynglelokaliteter i hele Skandinavia. Med ynglelokalitet menes et avgrenset område tilsvarende leveområdet (reviret) til en reproduserende jervetispe.

Viltskadecenter og Rovdata kvalitetssikrer respektive nasjonale data i Rovbase og sammenstiller antall jervynglinger på nasjonalt og skandinavisk nivå. Viltskadecenter og Rovdata har som oppdrag å kvalitetssikre at alle ynglelokalitetene som overvåkes og legges inn i Rovbase inneværende år oppfyller kriteriene for sin status. Ynglelokaliteter med status *Dokumentert* eller *Antatt sikker* krever også en særskilling fra nærliggende ynglelokaliteter i henhold til godkjente overvåkingskriterier.

I denne rapporten (som består av to identiske deler på hvert sitt språk) presenteres antall påviste ynglinger av jerv i Skandinavia vårvinteren 2020, samt en beregning av hvor mange voksne jerver på ett år eller eldre dette tilsvarer i bestanden før årets valper ble født.

2 Materiale og metoder

2.1 Feltarbeid og vurderingskriterier

Overvåkingen av jerv gjennomføres i form av hiregistrering og innsamling og analyse av DNA-prøver. Denne rapporten omhandler hiregistreringen, der antall ynglelokaliteter (revir) hvor det har blitt født unger i løpet av vårvinteren, og i de fleste tilfeller hiets plassering påvises. Fra og med registreringssesongen 2014 gjennomføres overvåkingen etter en felles skandinavisk overvåkingsmetodikk, utarbeidet av Naturvårdsverket i Sverige og Miljødirektoratet i Norge. Metodikken beskrives i detalj i instruksjer og faktablad som omhandler registrering, kvalitetssikring i felt og fastsettelse av antall ynglinger (Naturvårdsverket & Rovdata 2014, 2019). Instruksjoner og faktablad er tilgjengelig på www.naturvardsverket.se og www.rovdata.no.

Overvåkingen av jerv gjennomføres i hovedsak ved besøk av feltpersonell ved hilokaliteter i løpet av vinterperioden 1. februar–31. mai, med eventuelle barmarkskontroller på hi plassene fram til og med 31. juli. Feltarbeidet utføres i henhold til en prioritetsordning som beskrives i *Instruksjonen for vurdering av jervynglinger*. Alle tidligere ynglelokaliteter som har hatt en yngling kategorisert som *Dokumentert* eller *Antatt sikker* minst en gang i løpet av de 10 siste årene skal besøkes. Søk etter nye ynglelokaliteter samt sporaktivitet og biologisk materiale for DNA-analyser gjøres i områder med regelmessig aktivitet av jerv, i områder der observasjoner av jervaktivitet er gjort tidligere år, og i områder der man kan forvente seg etablering av jerv. Nye ynglelokaliteter lokaliseres både gjennom feltpersonellens eget arbeid, rapporter fra reindriftsutøvere og allmenheten sine innrapporteringer til feltpersonellet, f.eks. via Skandobs. Rapporter fra reindriftsnæringen og allmenheten som vurderes å kunne bidra med ny informasjon kvalitetssikres og dokumenteres i felt av personell fra länsstyrelsen og SNO. Informasjon om feltinnsatsen og de data som samles inn under feltarbeidet registreres inn i den felles databasen Rovbase. På norsk side har SNO-personell i løpet av vårvinteren 2020 utført 1445 besøk i 251 tidligere kjente eller nye ynglelokaliteter for jerv og avsøkt omkring 159 300 km, i hovedsak på snøskuter (**vedlegg 1**, Mattisson & Brøseth 2020). I Sverige har länsstyrelsens feltpersonell besøkt 355 tidligere kjente eller for året nye ynglelokaliteter for jerv. Data på totalt antall besøk og søksinnsats har ikke blitt sammenstilt på svensk side da den virkelige innsatsen ikke fremkommer uten at samebyenes arbeid registeres. Derimot sammenstilles länsstyrelsens søkeinnsats i **vedlegg 2**. Länsstyrelsene har prioritert innsatsen i samsvar med prioriteringene angitt i instruksjen (Naturvårdsverket & Rovdata 2014, 2019).

I overvåkingsinstruksene (Järv: Instruksjon för fastställande av föryngring og Järv: Inventering av föryngringslokaler; Naturvårdsverket & Rovdata 2014, Naturvårdsverket & Rovdata 2019) framgår det hvilke kriterier som må oppfylles for at en ynglelokalitet skal kunne vurderes som *Dokumentert* eller *Antatt sikker*. Alle ynglelokaliteter som er registrert i Rovbase og som oppfyller kriteriene for *Dokumentert* eller *Antatt sikker* ligger til grunn for resultatene som presenteres i denne rapporten. I overvåkingen av jerv finnes det flere ulike kriterier for vurdering av kategoriene *Dokumentert* eller *Antatt sikker*. Ynglelokaliteter hvor det ikke er gjort observasjoner som oppfyller kriteriene for *Dokumentert* eller *Antatt sikker*, eller som på grunn av mangler i dokumentasjon eller feltarbeid er vanskelig å vurdere får statusen *Usikker*, *Ingen yngling* eller *Kan ikke vurderes* og rapporteres ikke her.

2.2 Bestandsestimering

Overvåkingen av jerv tar utgangspunkt i feltkontroller på hilokaliteter hvor antall ynglinger påvises. For å beregne hvor stor jervbestanden er må antall ynglinger regnes om til antall individer. Omregningen fra antall ynglinger til antall individer gjøres ved bruk av en populasjonsmodell (Landa mfl. 1998) som bruker gjennomsnittlig antall ynglinger de tre siste årene. For å beregne populasjonsstørrelse ut fra antall ynglinger er det nødvendig med kunnskap om hvor stor andel av de voksne tispene som yngler hvert år (62,1 %), ved hvilken alder de yngler første gang (5 % som 2-åringer, 60 % som 3-åringer, 29 % som 4-åringer og 6 % som 5-åringer), og hvor stor andel av

populasjonen som er tisper (56,8 %). Tallene i parentes er de som brukes i modellen, og baserer seg på data fra forskning på merkte jerver i Sarek og fra DNA-overvåking i Norge (Brøseth mfl. 2010, Persson & Brøseth 2011). I modellen brukes gjennomsnittlig antall ynglinger de tre siste årene for å gi et mer korrekt mål på populasjonsstørrelsen, da ett enkelt år med lav, eller høy, reproduksjon ikke (nødvendigvis) tilsvarer en nedgang, eller oppgang, i den voksne populasjonen.

Bestandsberegningene baseres utelukkende på påviste ynglinger, dvs. at det ikke gjøres noen korrigeringer for f.eks. områder med dårlig dekning eller hvor ofte matlager forveksles med ynglinger og omvendt. Vi har i dag ikke tilgjengelige data som gjør dette mulig.

3 Resultater

3.1 Antall ynglinger

I Skandinavia ble det påvist 164 ynglinger av jerv i 2020. Av disse ble 101 ynglinger (62 %) påvist i Sverige og 63 ynglinger (38 %) i Norge (**figur 1, tabell 1**).

I Sverige oppfylte 85 ynglelokaliteter kriteriene for *Dokumentert* yngling, mens 16 oppfylte kriteriene for *Antatt sikker* yngling. I Norge oppfylte 53 ynglelokaliteter kriteriene for *Dokumentert* yngling, mens 10 oppfylte kriteriene for *Antatt sikker* yngling (**tabell 2**). For mer detaljert informasjon om ynglere registreringene på jerv i Norge i år henvises til den nasjonale rapporten (Mattisson & Brøseth 2020).

Tabell 1. Antall påviste ynglinger av jerv i ulike län og forvaltningsregioner i 2018-2020. Svenske län i det nordre rovdjursforvaltningsområdet er markert med (N) og län i det midterste rovdjursforvaltningsområdet med (M) etter länsnavnet.

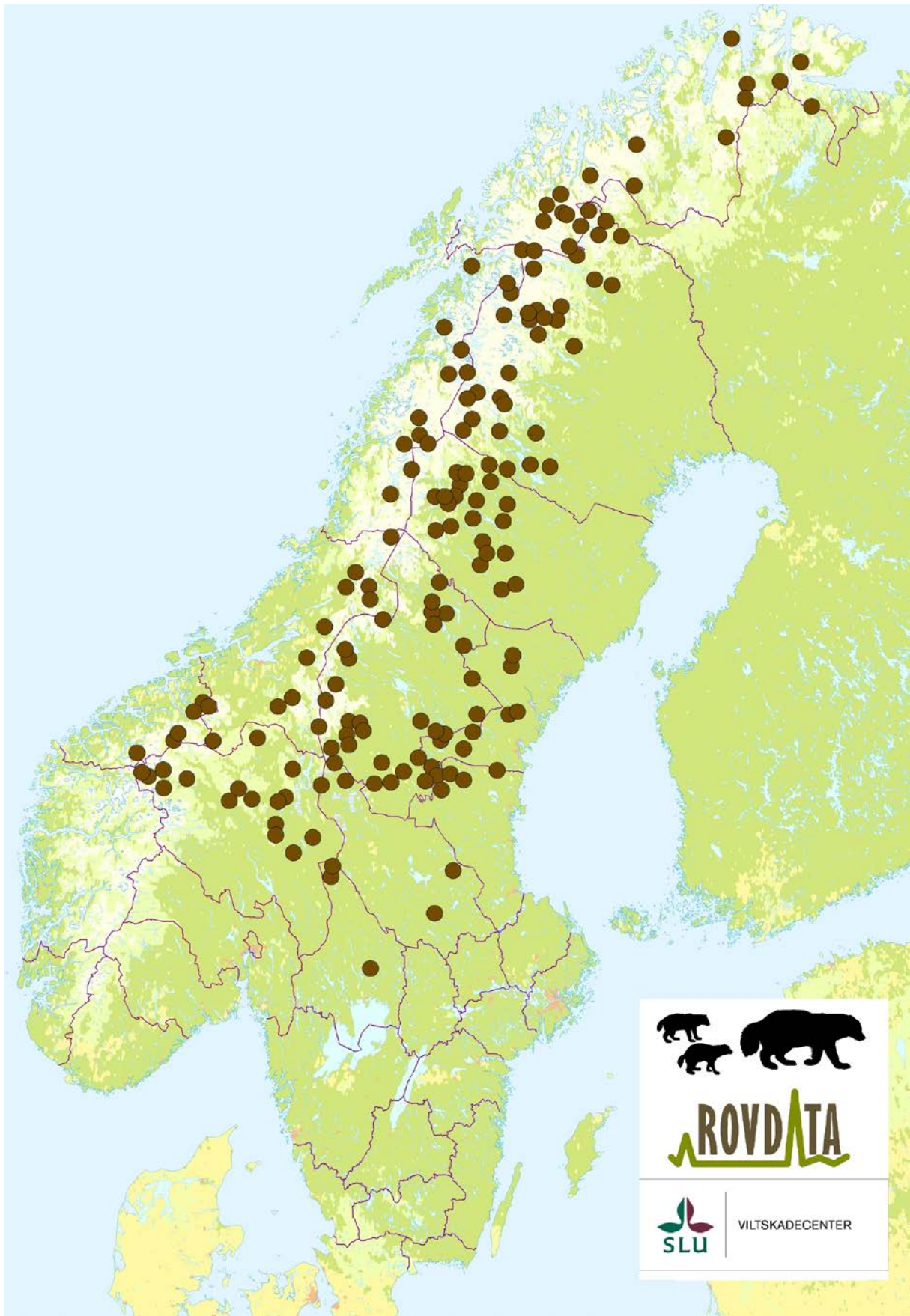
Forvaltningsregion/län	Antall 2018	Antall 2019	Antall 2020
Norge	58	62	63
Region 1	1	0	0
Region 2	0	0	0
Region 3	4*	8	8
Region 4	0	0	0
Region 5	15	12	8
Region 6	17	18**	17
Region 7	11	11	12
Region 8	10	13	18
Sverige	124	104	101
Norrbottnen (N)	35	31	31
Västerbotten (N)	22	19	21
Jämtland (N)	56	43	31
Västernorrland (N)	2	3	7
Dalarna (M)	6	5	4
Gävleborg (M)	2	3	4
Värmland (M)	1	0	3
Totalt	182	166	164

* Antall ynglinger i region 3 ble oppdatert fra 3 til 4 i etterkant av rapportering i 2018 (Rovdata 2019)

** Antall ynglinger i region 6 ble oppdatert fra 17 til 18 i etterkant av rapportering i 2019 (Rovdata 2020)

Tabell 2. Fordeling av påviste ynglinger av jerv som har oppfylt kriteriene for status *Dokumentert* og *antatt sikker* i Skandinavia i 2020.

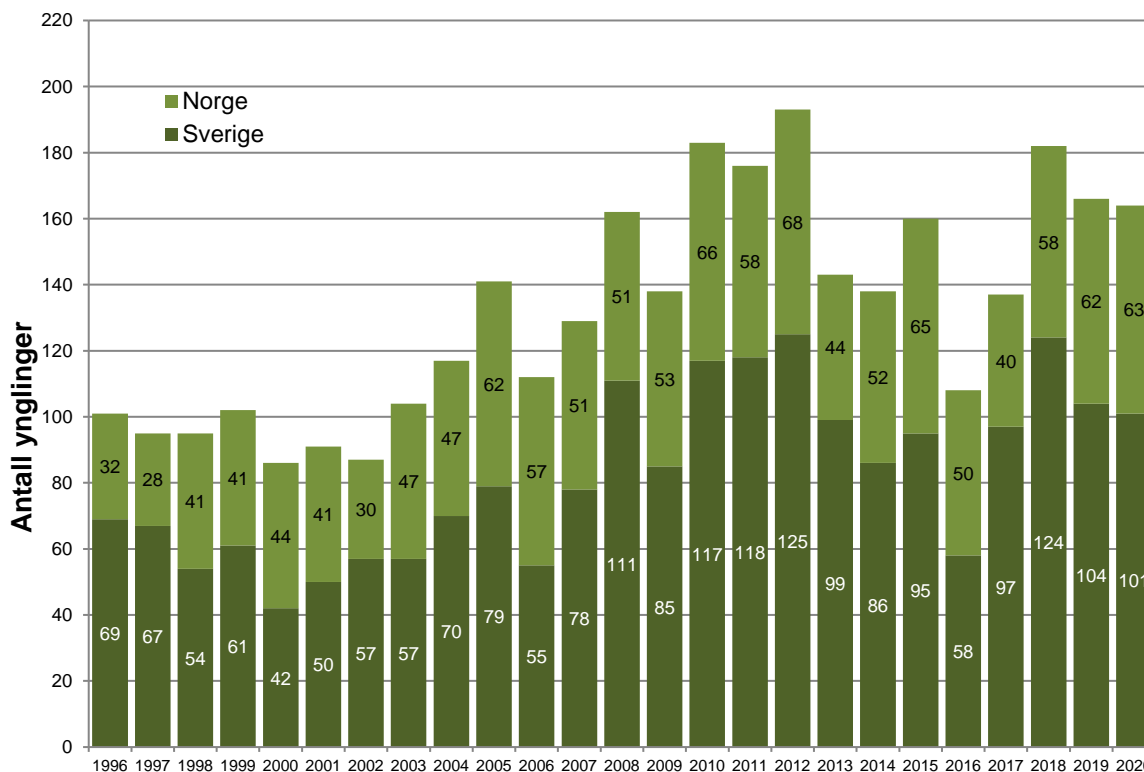
	Dokumentert	Antatt sikker	Totalt
Sverige	85	16	101
Norge	53	10	63
Skandinavia	138	26	164

Figur 1. Kart som viser de 164 påviste ynglingene av jerv i Skandinavia i 2020. Se også **vedlegg 3.** Kilde: Rovbase.

3.2 Bestandsutvikling

I løpet av overvåkingssesongen 2020 ble det påvist 164 ynglinger av jerv i Skandinavia (**figur 2**), noe som utgjør en nedgang i antall ynglinger på 1,2 % sammenlignet med fjorårets 166 ynglinger.

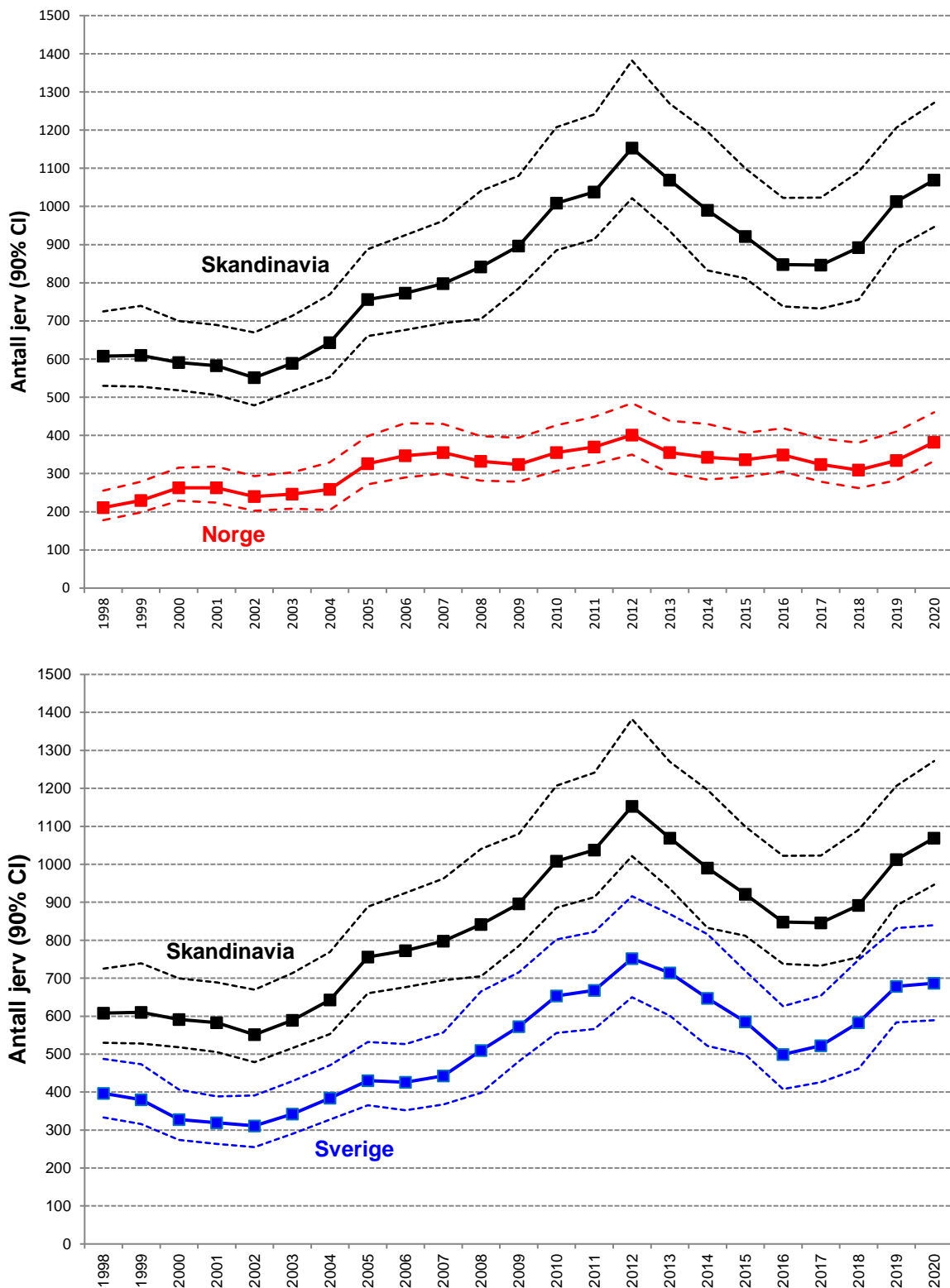

Figur 2. Antall årlige ynglinger av jerv i Norge og Sverige i perioden 1996–2020.

3.3 Bestandsstørrelse

Det estimerte antallet jerver i 2020 baserer seg på påviste ynglinger i Skandinavia fra 2018 til 2020 og beregnes til 1069 voksne jerver som er ett år eller eldre (95 % CI = 922–1335, **figur 3**). Av disse finnes anslagsvis 382 voksne jerver (95 % CI = 323–486) i den norske delen av populasjonen. Den svenske delen av populasjonen anslås til 687 voksne jerver (95 % CI = 572–891). Fordelingen mellom län er anslagsvis 203 (95 % CI = 156–285) i Norrbottens län, 129 (95 % CI = 100–181) i Västerbottens län, og 272 (95 % CI = 187–402) i Jämtlands län. Modellen for bestandsestimering egner seg dårlig på bestander i utkanten av utbredelsesområdet, der det er få individer og antall ynglende hunner kan antas å utgjøre en mindre andel av populasjonen. Derfor oppgis ingen länsvisse bestandsestimater for Västernorrlands, Dalarnas, Gävleborgs og Värmlands län. For mer detaljert informasjon om bestandsestimatene i ulike deler av Norge henvises til den nasjonale jervrapporten (Mattisson & Brøseth 2020).

Årets bestandsestimat er 5,5% høyere enn i fjor for Skandinavia som helhet (**figur 3**). Den norske delen av populasjonen har en økning på 14 % sammenlignet med 2019 (334 individer, 95% CI = 273–429), mens den svenske er omtrent den samme som i 2019 (1,2 % øking fra 679 individer, 95% CI=565–891).

Figur 3. Utviklingen i bestandsestimatene for den Skandinaviske jervbestanden i perioden 1998–2020. Norsk- og svensk andel av populasjonen illustreres med hhv. rødt og blått i grafen.

4 Diskusjon

Antall påviste ynglinger av jerv i den skandinaviske bestanden i 2020 (164 ynglinger) er omtrent det samme som i 2019 (166 ynglinger). I Sverige er det registrert tre færre ynglinger i år enn i 2019, mens det i den norske delen av bestanden i år er registrert en yngling mer enn i fjor. Sammenlignet med fjoråret er antall påviste ynglinger i Sverige redusert med 2,9 %, mens det i Norge er en økning på 1,6 %.

To av rovviltregionene med påviste ynglinger av jerv viser en oppgang i forhold til 2019. Det er rovviltregion 8 som har den største endringen i antall ynglinger sammenlignet med fjoråret, med en økning på fem ynglinger, mens det i region 7 ble registrert en økning på en yngling. I region 5 ble det registrert en nedgang på fire ynglinger, i region 6 en nedgang på en yngling mens region 3 var uforandret. I region 1 ble det ikke registrert noen yngling i år. I de tre länenene (Norrbotten, Västerbotten og Jämtland) som står for hovedutbredningsområdet i Sverige var utviklingen noe ulik. Sammenlignet med 2019 ble det i Norrbotten registrert det samme antallet ynglinger, i Västerbotten ble det påvist to flere og i Jämtland tolv færre ynglinger. I Västernorrland, Gävleborg og Värmland ble det registrert en økning i antall ynglinger sammenlignet med 2019 mens Dalarna registrerte en yngling mindre enn i 2019. Västernorrland hadde den største økningen i antall ynglinger med fire flere enn foregående overvåkings sesong.

Bestanden av jerv er påvirket av naturlige variasjoner mellom år som følge av f.eks. varierende mattillgang eller tilgang på egnede leveområder. Bestandsveksten kan påvirkes gjennom variasjon i dødligheten, spesielt hos tisper i reproduktiv alder, men også på grunn av f.eks. menneskeskapt dødelighet. I tolkningen av overvåkingsresultatene bør man også være klar over at andelen voksne tisper som føder unger kan variere mellom år, såkalt mellomårsvariasjon. Enkelte år kan en stor del av tispene føde kull og få frem unger, mens andre år er det en mindre andel som klarer dette. Årsakene til denne variasjonen vet vi ikke med sikkerhet i dag, men mattillgang og klima kan være mulige forklaringsfaktorer (Inman mfl. 2012, Persson 2005, Rauset mfl. 2015).

Modellen som brukes i bestandsestimeringen tar hensyn til at både årets og foregående års ynglinger påvirker størrelsen på den totale bestanden og at det er en del mellomårsvariasjon i andelen tisper som får valper. Det gjennomsnittlige antallet påviste jervynglinger de tre siste årene brukes derfor som grunnlag for omregningen fra antall ynglinger til antall voksne (ett år eller eldre) individer i bestanden.

Registreringsforholdene under overvåkingsarbeidet kan også i år ha vært variable. Dette kan vanskelig unngås når alle kjente ynglelokaliteter i både Sverige og Norge skal besøkes flere ganger i løpet av registreringsperioden på 3½ måneder. Bruken av viltkamera ved hi og åteplasser har økt de seneste årene for å lette overvåkingsarbeidet ved dårlige sporingsforhold. Dette har resultert i at flere av ynglingene nå blir dokumentert med hjelp av bilder fra viltkamera. I Norge var registrerings sesongen på snøføre i noen områder preget av ustabile snø- og værforhold, og få dager med gode sporingsforhold. Generelt ligger årets leteinnsats i overvåkingsarbeidet for jerv i Norge noe høyere enn i fjor. Gjennomsnittlig antall besøk per lokalitet var for eksempel 5,8 i 2020 mot 5,5 i 2019. Sammenlignet med fjoråret er det også en øking på 11 % på landsbasis i antall registrerte kilometer knyttet til yngleregistreringene av jerv. Størst økning er det i fylker uten fast forekomst av ynglende jerv (f.eks. i Vestland fylke). I Sverige har årets overvåking vært gjennomført både med länsstyrelsens egen leteinnsats, delvis gjennom økte personellressurser (via Naturvårdsverkets middel for innsamling av DNA i skogsområdet) og i samarbeid med andre parter, framfor alt samebyene. I det nordlige forvaltningsområdet, særlig de vestlige delene, var det mye vind og nedbør og sporene ble raskt borte. I Norrbotten ble en overflyvning med helikopter i mars resultatløs, men sporforholdene var gode i mai og länet har hatt økt nytte av viltkamera. I innlandet i Västerbotten var været mer stabilt, og tross lokale variasjoner var forholdene relativt gode. Det samme var tilfellet i nordlige deler av Jämtland og Västernorrland. I de øvrige delene av Västernorrland var forholdene varierende. I Jämtland var det store utfordringer i de sørlige delene, først og fremst i skogsområdene, men også i fjellområdene. Områdene i mellom hadde bedre forhold. I det midtre forvaltningsområdet, særlig i Gävleborg og Värmland, forsvant snøen raskt.

Også de sørlige delene av Dalarna hadde perioder med mildvær som førte til isete veier, skare og ujevnt med snø. I de nordlige delene av Dalarna var det mye snø og vind, og spor blåste igjen. Det midtre forvaltningsområdet samt Västernorrland har viltkamera ute hele sommeren for å kunne fange opp ynglinger ved åte. I sametingets forskrifter (STFS 2007) regulerer §5 erstatning for rovdyrforekomst til samebyene når snø- og værforhold har gjort registreringen vanskelig. Bruk av paragrafen påvirker ikke resultatet av overvåkingen, kun erstatningen for rovdyrforekomst i samebyene. Diskusjoner gjeldende §5 berører i år ca. 21 samebyer i Sverige.

Det systemet som er utviklet i Skandinavia for å fremme rapporteringen av rovviltobservasjoner fra allmenheten (www.skandobs.no) kan bare i begrenset grad bidra inn i registrering av ynglinger hos jerv ettersom disse ofte forekommer i vanskelig tilgjengelige og glissent befolkede områder, og således er det få personer som kan tenkes å komme i kontakt med en ynglende jerv. Derimot yngler jerven i stor utstrekning i områder som brukes av reindriften. Ettersom samebyene i de svenske reinbeiteområdene får rovdyrerstatning for ynglinger av jerv som påvises innenfor samebyens områder så kan man anta at rapporteringsgraden fra samebyene er høy. Länsstyrelsene har et velutviklet samarbeid med samebyene, hvor de er delaktige ved besøk i kjente ynglelokaliteter og ved funn av nye ynglelokaliteter.

5 Referanser

- Brøseth, H., Flagstad, Ø., Wardig, C., Johansson, M. & Ellegren, H. 2010. Large-scale noninvasive genetic monitoring of wolverines using scats reveals density dependent adult survival. *Biological Conservation* 143(1): 113-120.
- Inman, R.M., Magoun, A.J., Persson, J. & Mattisson, J. 2012. The wolverine's niche: linking reproductive chronology, caching, competition, and climate. *Journal of Mammalogy* 93(3): 634-644.
- Landa, A., Tufto, J., Franzén, R., Bø, T., Lindén, M. & Swenson, J.E. 1998. Active wolverine *Gulo gulo* dens as a minimum population estimator in Scandinavia. *Wildlife Biology* 4: 159-168.
- Mattisson, J. & Brøseth, H. 2020. Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2020. NINA Rapport 1874. Norsk institutt for naturforskning.
- Naturvårdsverket & Rovdata. 2014. Järv: Inventering av föryngringslokaler. Faktablad järv. Inventeringsmetodik för stora rovdjur
- Naturvårdsverket & Rovdata. 2019. Järv: Instruksjon för fastställande av föryngring. Instruksjoner järv. Inventeringsmetodik för stora rovdjur
- Persson, J. 2005. Female wolverine (*Gulo gulo*) reproduction: reproductive costs and winter food availability. *Canadian Journal of Zoology-Revue Canadienne De Zoologie* 83(11): 1453-1459.
- Persson, J. & Brøseth, H. 2011. Järv i Skandinavien - status och utbredning 1996-2010. NINA Rapport 732. Norsk institutt for naturforskning.
- Rauset, G.R., Low, M. & Persson, J. 2015. Reproductive patterns result from age-related sensitivity to resources and reproductive costs in a mammalian carnivore. *Ecology* 96(12): 3153-3164.
- Rovdata. 2019. Endra status for tal på ynglingar av jerv i Noreg i 2018. https://rovdata.no/Portals/Rovdata/Dokumenter/Rapporter/Jerv_oppdaterststatus_2018.pdf?ver=2019-01-16-094026-180
- Rovdata. 2020. Endra status for tal på ynglingar av jerv i Noreg i 2019. https://rovdata.no/Portals/Rovdata/Dokumenter/Rapporter/Jerv_oppdaterststatus_2019_adjust.pdf?ver=IU-AGMvSgeoZQTMKQQ-LqQ%3d%3d
- STFS. 2007. Sametingets författningssamling: Föreskrifter om bidrag og ersättning för rovdjursförekomst i samebyar. 2007:9, Kiruna: Sametinget. <https://lagen.nu/stfs/2007-9.2007:9>

Inventering av järv 2020

VILTSKADECENTER

Sammanfattning

Miljødirektoratet och Naturvårdsverket har utarbetat gemensamma riktlinjer och metodik för övervakning av järv vilka följs gemensamt av Norge och Sverige sedan inventeringssäsongen 2014. Populationsstorleken och populationsutvecklingen för järv i Skandinavien övervakas genom registrering av föryngringslokaler (revir) där föryngring skett under vårvintern. Det görs en årlig beräkning av populationsstorleken som baseras på det inventerade antalet järvföryngringar som uppnått statusen *Dokumenterad* eller *Bedömd som säker* utifrån de gemensamma kriterierna. Järvföryngringar inventeras och registreras i Rovbase främst av fältpersonal från Länsstyrelserna i Sverige och Statens Naturoppsyn (SNO) i Norge, som utför fältkontrollerna. På svensk sida sker inventeringen i renkötselområdet i nära samarbete med samebyarna. De rapporterar misstänkta lyelokaler till länsstyrelsens personal som därefter kvalitetssäkrar i fält.

Under inventeringssäsongen 2020 registrerades 164 järvföryngringar i Skandinavien, vilket är två färre föryngringar än i 2019. Av dessa återfanns 101 föryngringar i Sverige och 63 i Norge. I Sverige motsvarar det tre färre föryngringar (2,9 %) och i Norge en föryngring mer (1,6 %) jämfört med 2019. Genom en populationsmodell som baserar sig på ett genomsnittligt antal föryngringar de senaste tre åren, beräknas antalet föryngringar om till antal individer. Modellen tar hänsyn till att både årets och föregående års reproduktionsframgång påverkar den totala populationsstorleken. Baserat på de antal föryngringar som hittats 2018–2020 beräknas den skandinaviska populationen 2020 till 1069 vuxna järvar som är ett år eller äldre (95 % CI = 922–1335), vilket är 5,5% högre än fjolårets populationsuppskattning för Skandinavien som helhet. Av de 1069 järvarna återfinns uppskattningsvis 382 individer (95 % CI = 323–486) i den norska delen av järvpopulationen och 687 individer (95 % CI = 572–891) i den svenska delen av populationen. Den norska delen av populationen har ökat med 14 % från 334 individer (95 % CI = 273–429), medan den svenska delen av bestanden i princip är oförändrad jämfört med 2019 (1,2 % ökning från 679 individer, 95% CI= 565–891).

6 Inledning

Inventeringen av järv genomförs årligen för att kunna följa järvstammens utveckling och anpassa förvaltningen. Från och med inventeringssäsongen 2014 samarbetar Sverige och Norge kring inventeringen bland annat genom en gemensam inventeringsmetodik, en gemensam databas, Rovbase (www.rovbase.se) för registrering av inventeringsdata, samt ett gemensamt rapporteringssystem för allmänhetens rovdjursobservationer, Skandobs (www.skandobs.se). Målet är att inventering, rapportering och redovisning ska gå till på samma sätt inom och mellan de båda länderna och därmed ge jämförbara resultat för hela den skandinaviska populationen.

Länsstyrelserna i Sverige och Statens Naturoppsyn (SNO) i Norge är ansvariga för att genomföra inventeringen av stora rovdjur i Skandinavien och inventeringen genomförs i samarbete med samebyar, allmänhet och Svenska Jägareförbundet. Länsstyrelserna och SNO har ansvar för att i fält kvalitetssäkra och kontrollera observationer av stora rovdjur som rapporteras in av ovan nämnda parter. Länsstyrelserna och SNO ska också registrera inventeringsuppgifterna i Rovbase. I Sverige har Viltskadecenter (www.slu.se/viltskadecenter) ett nationellt kvalitetssäkringsuppdrag från Naturvårdsverket och Rovdata (www.rovdata.no) har motsvarande roll i Norge.

Inventeringen av järv är i första hand inriktad på att dokumentera reproduktion (föryngring) inom föryngringslokaler i hela Skandinavien. Med föryngringslokal menas ett avgränsat område som motsvarar hemområdet (reviret) för en reproducerande hona.

Viltskadecenter och Rovdata kvalitetssäkrar respektive nationella data i Rovbase och sammanställer antalet järvföryngringar på nationell och skandinavisk nivå. Viltskadecenter och Rovdata granskar i sitt uppdrag att alla föryngringslokaler som inventerats och finns registrerade i Rovbase innevarande år uppfyller kriterierna för angiven status. Föryngringslokaler med status *Dokumenterad* eller *Bedömd som säker* kräver också en, enligt inventeringskriterierna godkänd särskiljning från närliggande föryngringslokaler.

I den här rapporten (som består av två identiska delar på svenska respektive norska) redovisas antal fastställda föryngringar av järv i Skandinavien vårvintern 2020, samt en uppskattning av hur många vuxna järvindivider som är ett år eller äldre det motsvarar i populationen innan årets ungar fötts.

7 Material och metoder

7.1 Fältarbete och bedömning

Järvinventeringen genomförs i form av lyeinventering och insamling och analyser av DNA prover. Denna rapporte behandlar lyeinventeringen, där antal föryngringslokaler (revir) i vilka det fötts ungar under vintern, och i de flesta fall, lyans plats, fastställs. Sedan inventeringssäsongen 2014 genomförs inventeringen enligt en gemensam skandinavisk inventeringsmetodik utarbetad av Naturvårdsverket i Sverige och Miljødirektoratet i Norge. Metodiken beskrivs i detalj i de instruktioner och faktablad som avhandlar registrering och kvalitetssäkring i fält, samt fastställande av antal föryngringar (Naturvårdsverket & Rovdata 2014, 2019). Instruktioner och faktablad finns tillgängliga på www.naturvardsverket.se och på www.rovdata.no.

Järvinventeringen genomförs i huvudsak genom besök av fältpersonal vid lyeplatser under vinterperioden 1 februari–31 maj, med kompletterande barmarkskontroller på dessa lyeplatser fram till och med den 31 juli. Fältinsatser görs enligt en prioriteringsordning som beskrivs i *Instruktion för fastställande av järvföryngring*. Alla tidigare kända föryngringslokaler som haft föryngring kategoriserad som *Dokumenterad* eller *Bedömd som säker* minst en gång under de senaste 10 åren ska besökas. Nya föryngringslokaler av järv samt spår och biologiskt material för DNA-analys söks därefter i områden med regelbunden aktivitet av järv, i områden där observationer av järv har gjorts tidigare år samt i områden där man kan förvänta sig etablering av järv. Nya föryngringslokaler lokaliserar genom såväl länsstyrelsens och SNO:s eget fältarbete som genom rapporter från samebyar i renkötselområdet och från allmänheten som har möjlighet att rapportera via Skandobs. Rapporter från samebyar och allmänhet som bedöms kunna bidra med ny information kvalitetssäkras och dokumenteras av länsstyrelsens och SNO:s personal i fält. Data över fältinsatsen och de data som insamlats under fältarbetet registreras sedan av fältpersonalen i den gemensamma databasen Rovbase. I Norge har personal från SNO under vårvintern 2020 gjort 1445 besök inom 251 tidigare kända eller för året nya föryngringslokaler för järv och avsökt omkring 159 300 km via framförallt snöskoter (**bilaga 1**, Mattisson & Brøseth 2020). I Sverige har Länsstyrelsernas fältpersonal besökt 355 tidigare kända, eller för året nya, föryngringslokaler för järv. Data över totala antalet besökstillfällen och inventerade kilometer har inte sammanställts på svensk sida då den verkliga arbetsinsatsen inte återspeglas utan registrering av samebyarnas arbete. Däremot redovisas länsstyrelsernas körsträckor i **bilaga 2**. Länsstyrelsernas insats har prioriterats enligt den prioriteringsordning som specificeras i instruktionerna (Naturvårdsverket & Rovdata 2014, 2019).

I instruktionerna (Järv: Instruktion för fastställande av föryngring och Järv: Inventering av föryngringslokaler; Naturvårdsverket & Rovdata 2014, 2019) framgår vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att en föryngringslokal ska uppnå föryngringsstatus *Dokumenterad* eller *Bedömd som säker*. Alla föryngringslokaler som registrerats i Rovbase och som uppfyller kriterierna för *Dokumenterad* eller *Bedömd som säker* ligger till grund för denna rapport. Inom järvinventeringen finns ett flertal olika bedömningskriterier för respektive statuskategori *Dokumenterad* och *Bedömd som säker*. Föryngringslokaler inom vilka observationerna inte uppfyller kriterierna för status *Dokumenterad* eller *Bedömd som säker*, eller som på grund av brister i dokumentation eller fältarbete är svåra att tolka, får statusen *Osäker*, *Ingen föryngring*, eller *Kan inte bedömas* och redovisas inte i denna rapport.

7.2 Metoder för populationsuppskattning

Järvinventeringen utgörs i huvudsak av inventering av lyor där antalet föryngringar fastställs. För att uppskatta hur stor järvpopulationen är räknas antalet föryngringar om till antal individer. Omräkningen från antal föryngringar till antal individer görs genom en populationsmodell (Landa mfl. 1998) som baserar sig på ett genomsnittligt antal föryngringar de senaste tre åren. För att kunna beräkna populationsstorlek utifrån antal föryngringar är det viktigt att ha kunskap om hur stor andel av de vuxna honorna som reproducerar sig varje år (62,1 %), vid vilken ålder de reproducerar sig första gången (5 % vid 2-års ålder, 60 % vid 3-års ålder 29 % vid 4-års ålder och 6 % vid 5-års

ålder), och hur stor andel av population som är honor (56,8 %). Talen i parentes är de som används i modellen vilket baserar sig på data från forskning på märkta järvar i Sarek och från DNA övervakning i Norge (Brøseth mfl. 2010, Persson & Brøseth 2011). I modellen används ett 3-årigt genomsnitt på antalet föryngringar för att ge ett mer korrekt mått på populationsstorleken, då ett specifikt år med dålig eller god reproduktionsframgång inte (nödvändigtvis) motsvarar en nedgång eller uppgång i den vuxna populationen.

Populationsberäkningarna baseras uteslutande på fastställda föryngringar d.v.s. det görs ingen korrigering för t ex områden som inte varit möjliga att inventera eller för hur ofta föryngringar förväxlas med till exempel en matgömma. Det finns idag inte tillräckligt med data för att det ska vara möjligt.

8 Resultat

8.1 Antal järvförnygringar

I Skandinavien återfanns totalt 164 järvförnygringar 2020. Av dessa hittades 101 förnygringar (62 %) i Sverige och 63 förnygringar (38 %) i Norge (**figur 1, tabell 1**).

I Sverige uppfyllde 85 förnygringar kriterierna för *Dokumenterad* förnygring, 16 förnygringar uppfyllde kriterierna för *Bedömd som säker*. I Norge uppfyllde 53 förnygringslokaler kriterierna för *Dokumenterad* förnygring, och 10 uppfyllde kriterierna för att få status *Bedömd som säker* (**tabell 2**). För mer detaljerad information om järvförnygringar i Norge hänvisas till den norska nationella rapporten (Mattisson & Brøseth 2020).

Tabell 1. Antal fastställda järvförnygringar i de olika länen och förvaltningsregionene 2018–2020. Tillhörighet i det i Sverige norra rovdjursförvaltningsområdet markeras med (N) och det mellersta rovdjursförvaltningsområdet med (M) efter länsnamnet.

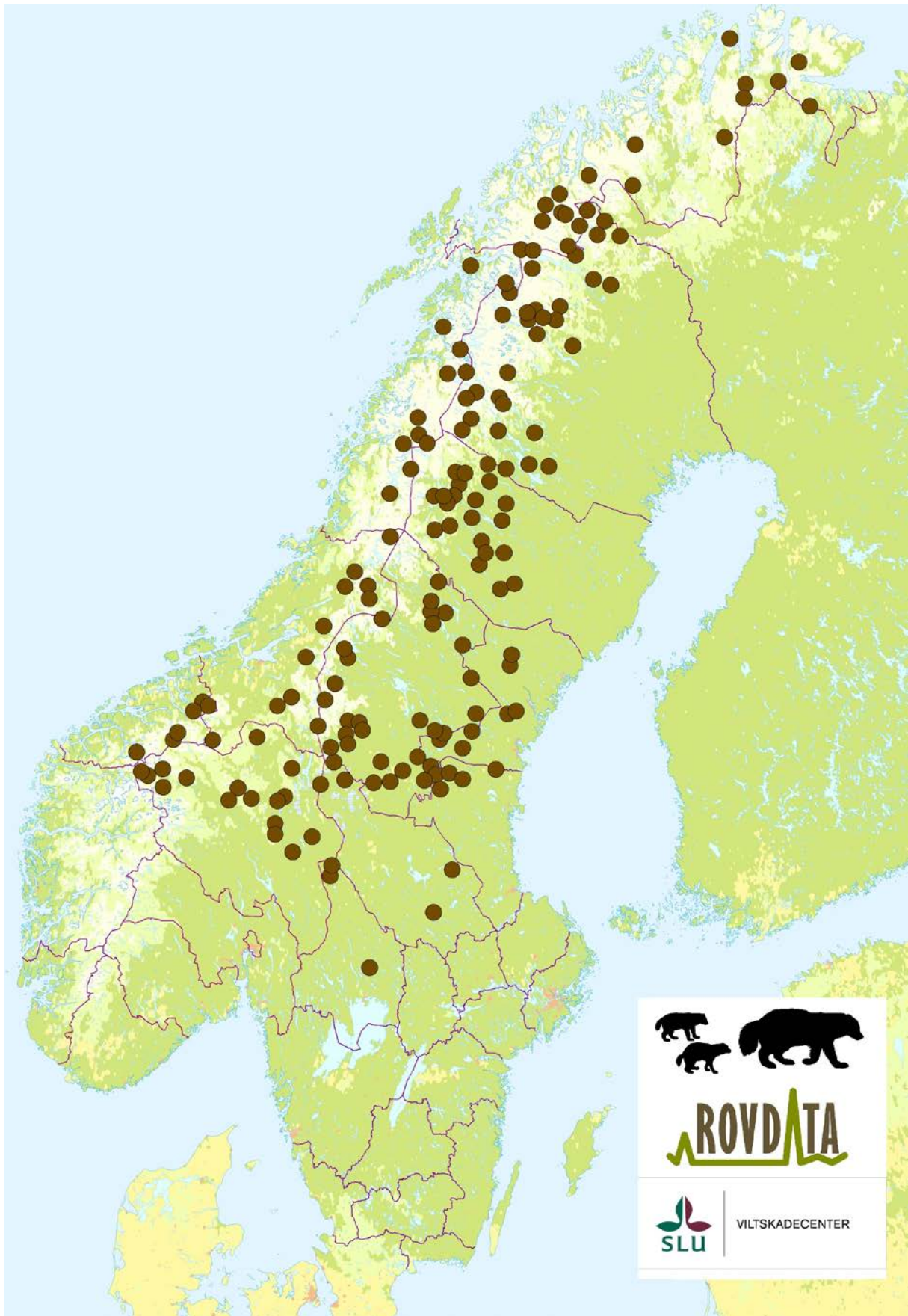
Forvaltningsregion/län	Antal 2018	Antal 2019	Antal 2020
Norge	58	62	63
Region 1	1	0	0
Region 2	0	0	0
Region 3	4*	8	8
Region 4	0	0	0
Region 5	15	12	8
Region 6	17	18**	17
Region 7	11	11	12
Region 8	10	13	18
Sverige	124	104	101
Norrbottnen (N)	35	31	31
Västerbotten (N)	22	19	21
Jämtland (N)	56	43	31
Västernorrland (N)	2	3	7
Dalarna (M)	6	5	4
Gävleborg (M)	2	3	4
Värmland (M)	1	0	3
Totalt	182	166	164

*Antal förnygringar i region 3 blev uppdaterat från 3 till 4 efter rapportering i 2018 (Rovdata 2019)

**Antal förnygringar i region 6 blev uppdaterat från 17 till 18 efter rapportering i 2019 (Rovdata 2020)

Tabell 2. Fördelning av fastställda järvförnygringar som uppfyllt kriterierna för status *Dokumenterad* och *Bedömd som säker* i Skandinavien 2020.

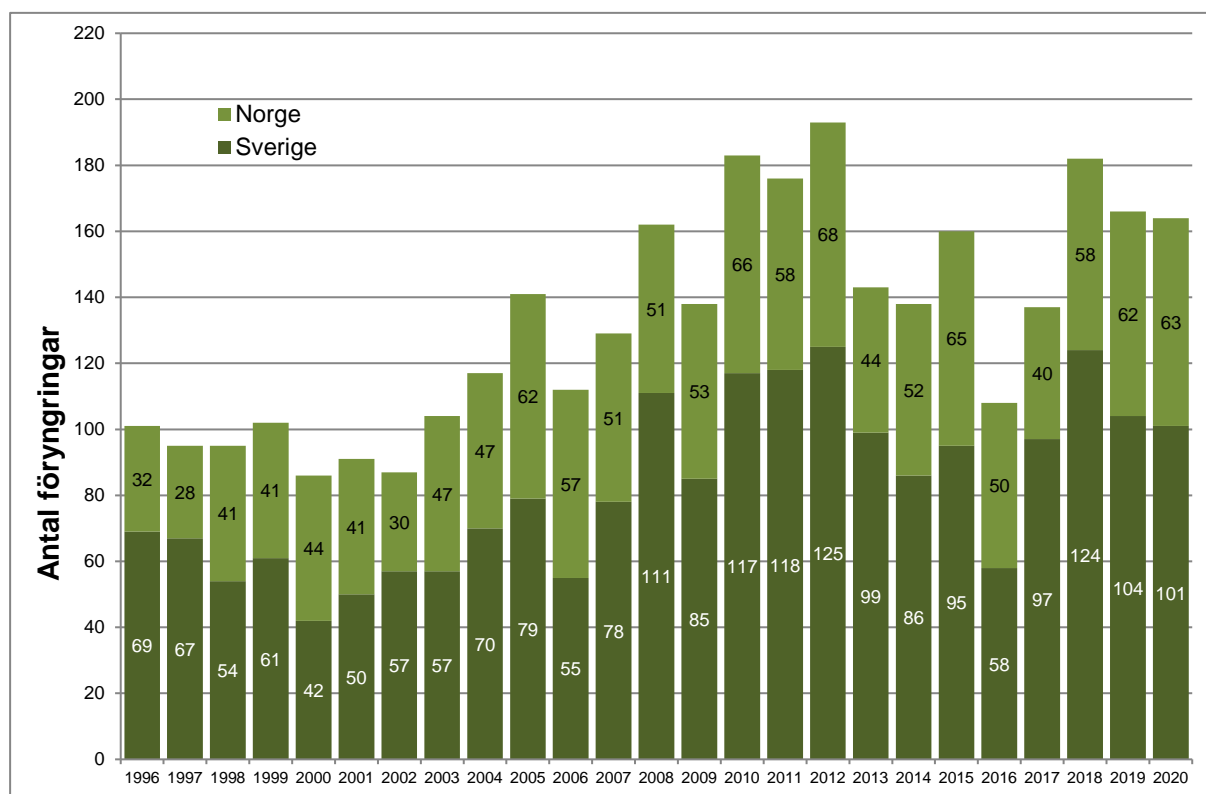
	Dokumenterad	Bedömd som säker	Totalt
Sverige	85	16	101
Norge	53	10	63
Skandinavien	138	26	164

Figur 1. Karta som visar de 164 fastställda järvföryngringarna i Skandinavien 2020. Se också bilaga 3. Källa: Rovbase.

8.2 Beståndsutveckling

Under inventeringen 2020 återfanns 164 järvföryngringar i Skandinavien (**figur 2**), vilket motsvarar en minskning av antalet föryngringar med 1,2 % jämfört med fjolårets 166 föryngringar.

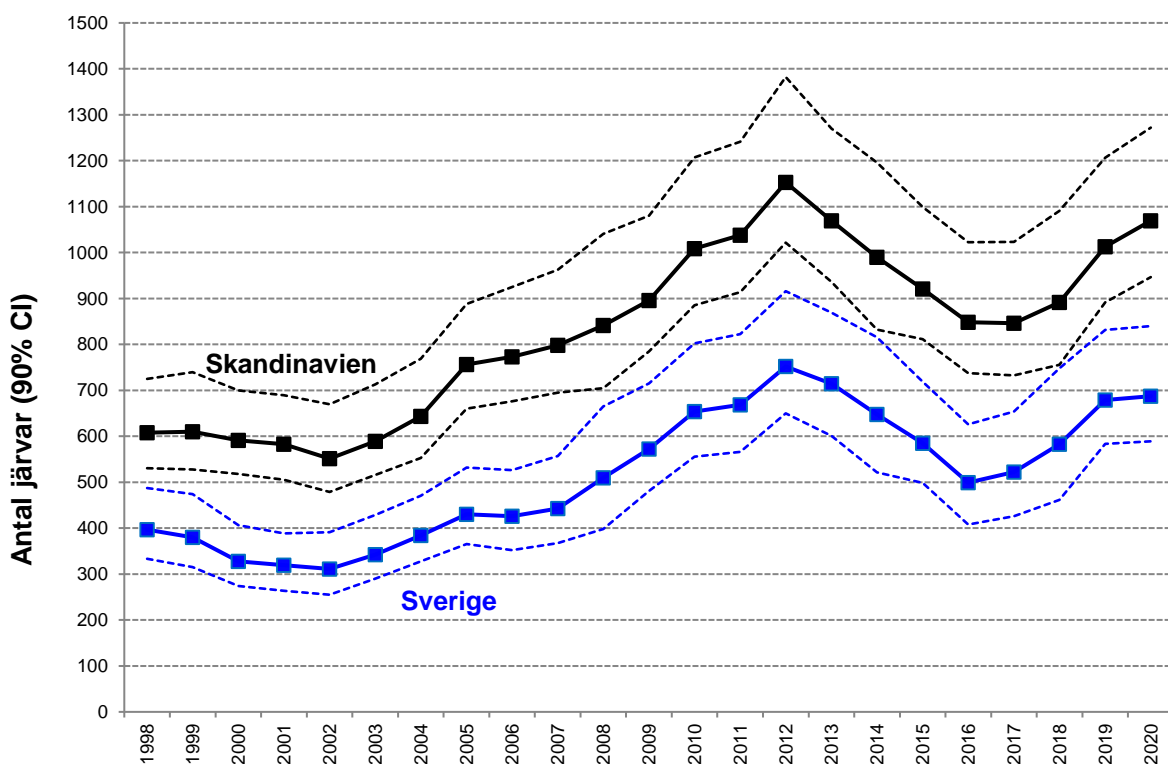
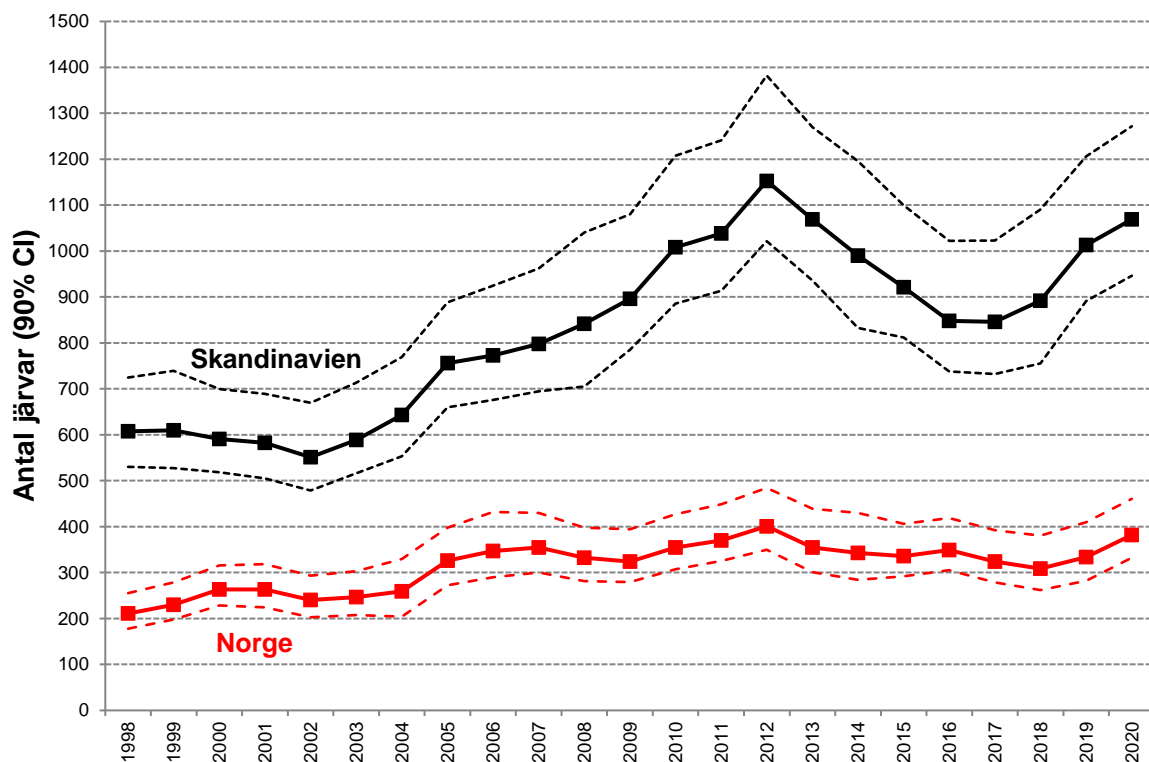
Figur 2. Antal årliga järvföryngringar i Norge och Sverige under perioden 1996–2020.

8.3 Populationsuppskattning

Det uppskattade antalet järvar 2020 baseras på de kvalitetssäkrade föryngringarna i Skandinavien år 2018–2020 och uppskattas till 1069 vuxna järvar som är ett år eller äldre (95 % CI = 922–1335, **figur 3**). Av dessa återfinns uppskattningsvis 382 vuxna järvar (95 % CI = 323–486) i den norska delen av järvpopulationen. Den svenska delen av populationen uppskattas till 687 vuxna järvar (95 % CI = 572–891). Fördelningen mellan län är 203 (95 % CI = 156–285) i Norrbottens län, 129 (95 % CI = 100–181) i Västerbottens län, och 272 (95 % CI = 187–402) i Jämtlands län. Modellen för populationsuppskattning lämpar sig dåligt för uppskattning av populationer i utkanten av utbredningsområdet, där det finns få individer och antalet ynglande honor kan förmodas utgöra en lägre andel av populationen än vad modellen antar. Därför görs ingen enskild länsvis populationsuppskattning i Västernorrland, Dalarna, Gävleborg och Värmlands län. För mer detaljerad information om populationsuppskattningar i Norge hänvisas till den norska nationella rapporten (Mattisson & Brøseth 2020).

Årets populationsuppskattning är 5,5 % högre än fjolåret för Skandinavien som helhet (**figur 3**). I den norska delen av populationen har antalet ökat med 14 % jämfört med 2019 (334 individer, 95% CI = 273–429), medan den svenska i princip är oförändrad jämfört med 2019 (1,2 % ökning fra 679 individer, 95% CI= 565–891).

Figur 3. Utvecklingen av den skandinaviska järvpopulationen enligt populationsuppskattning under perioden 1998–2020. Norsk- och svensk andel av populationen illustreras med rött och blått.

9 Diskussion

Antalet hittade järvföryngringar i det skandinaviska beståndet under 2020 (164 föryngringar) är i princip oförändrat i jämförelse med 2019 (166 föryngringar). I Sverige är antalet funna föryngringar tre färre i år än under 2019, medan det i den norska delen av populationen har hittats en föryngring mer än i fjol. I jämförelse med fjolåret har antalet hittade föryngringar i Sverige minskat med 2,9 % medan det i Norge är en ökning på 1,6 %.

Två av de norska rovviltregionerna med hittade järvföryngringar uppvisar en uppgång i förhållande till 2019. Det är rovviltregion 8 som haft den största förändringen i antalet föryngringar jämfört med fjolåret med en ökning på fem föryngringar, medan det i region 7 blev det registrerat en ökning på en föryngring. I region 5 blev det registrerat en nedgång på fyra föryngringar, i region 6 en nedgång på en föryngring, medan det i region 3 var oförändrat. I region 1 blev det inte registrerat någon föryngring i år. I de tre länen (Norrbotten, Västerbotten och Jämtland) som står för det huvudsakliga utbredningsområdet i Sverige, skilde sig resultaten åt. I jämförelse med 2019 registrerades det i Norrbotten lika många föryngringar, i Västerbotten hittades det två fler och i Jämtland tolv färre. I Västernorrland, Gävleborg samt Värmland registrerades det fler föryngringar än under 2019, varav Västernorrland hade den största ökningen med fyra fler än föregående inventeringssäsong. I Dalarna hittades en föryngring mindre än i 2019.

Järvbeståndet påverkas av naturliga variationer mellan åren, t ex. födotillgång eller tillgång till lämpliga hemområden. Populationstillväxten kan påverkas av variationer i dödligheten, speciellt då det gäller honor i reproduktiv ålder, naturliga variationer, men också på grund av t.ex. människorsakad dödlighet. I tolkningen av inventeringsresultaten bör man också vara klar över att andelen vuxna honor som lyckas föda fram ungar varierar mellan år, så kallad mellanårsvariation. Vissa år kan en stor del av honorna få fram ungar, medan det andra år är en mindre andel som klarar detta. Orsakerna till denna variation är inte klarlagda, men födotillgång och klimatpåverkan kan vara möjliga förklaringar (Inman mfl. 2012, Persson 2005, Rauset mfl. 2015).

Modellen som används vid populationsuppskattningen tar hänsyn till att både årets och föregående års reproduktion påverkar den totala populationsstorleken, och att det finns en viss mellanårsvariation i andelen honor som föder ungar. Det genomsnittliga antalet fastställda järvföryngringar de senaste tre åren används därför som grund för omräkningen från antal föryngringar till antal vuxna (ett år eller äldre) individer i populationen.

Inventeringsförhållandena kan lokalt ha varierat även i år, något som är svårt att undgå när alla kända föryngringslokaler både i Sverige och i Norge ska besökas flera gånger under inventeringsperioden om 3½ månader. Användning av vittkamera vid lyeplatser har blivit vanligt förekommande för att underlätta inventeringen under dåliga spårförhållanden. Detta har resulterat i att flera föryngringar blir dokumentert med hjälp av bilder från viltkamera, både vid lyor och från åtelplatser. I Norge har inventeringsperioden på snö kännetecknats av ostabila snö- och väderförhållanden i en del områden med få dagar med goda spårningsförhållanden. Överlag så ligger årets sökingsinsats inom järvinventeringsarbetet i Norge något högre än i fjol. Genomsnittligt antal besök per föryngringslokal är något högre än i fjol (5,8 i 2020 mot 5,5 i 2019). I jämförelse med fjolåret är det också en ökning med 11 % på nationell basis i antalet registrerade kilometer kopplat till registrering av föryngring. Den största ökningen är det i fylken utan fast förekomst av järvföryngringar (ex i Vestland). I Sverige har årets inventering utfördes genom eget sökarbete, i viss mån utökad personalstyrka (via Naturvårdsverkets avsatta medel för insamling av DNA i skogslandskapet) och samarbete med andra parter, framförallt med samebyarna. I norra förvaltningsområdet, framförallt i västra delarna, var det mycket vind och nederbörd, spåren försvann snabbt. I Norrbotten orsakade det en bristfällig grundflygning i mars, men länet har ökat nyttjandet av viltkameror och spårförhållandena i maj var goda. I Västerbottens inland var det stabilare och trots lokala variationer var förhållandena ändå relativt goda, precis som i låglandet i norra Jämtland samt norra Västernorrland. Förhållandena i övriga Västernorrland var varierande. Jämtland hade stora svårigheter i södra delarna, framförallt i skogslandskapet men också till fjälls,

men i området däremellan var förhållandena bättre. I mellersta förvaltningsområdet, särskilt Gävleborg och Värmland försvann snön snabbt. Även södra delarna av Dalarna hade perioder av mildväder som också orsakade isiga vägar, skare och ojämnt med snö. I norra Dalarna var det mycket snö och vind, spåren drevade igen. Förvaltningsområdet samt Västernorrland har gemensamt att viltkameror sitter ute hela sommaren för att fånga upp föryngringar vid åtlar. I sametingets föreskrifter (STFS 2007) finns § 5 som berör ersättning för rovdjursförekomst i samebyarna när snö och väderförhållandena kraftigt försvårat inventeringen. Paragrafen påverkar inte inventeringens resultat, utan endast ersättningen för rovdjursförekomst i samebyar. Diskussioner gällande § 5 berör i år ca 21 samebyar i Sverige.

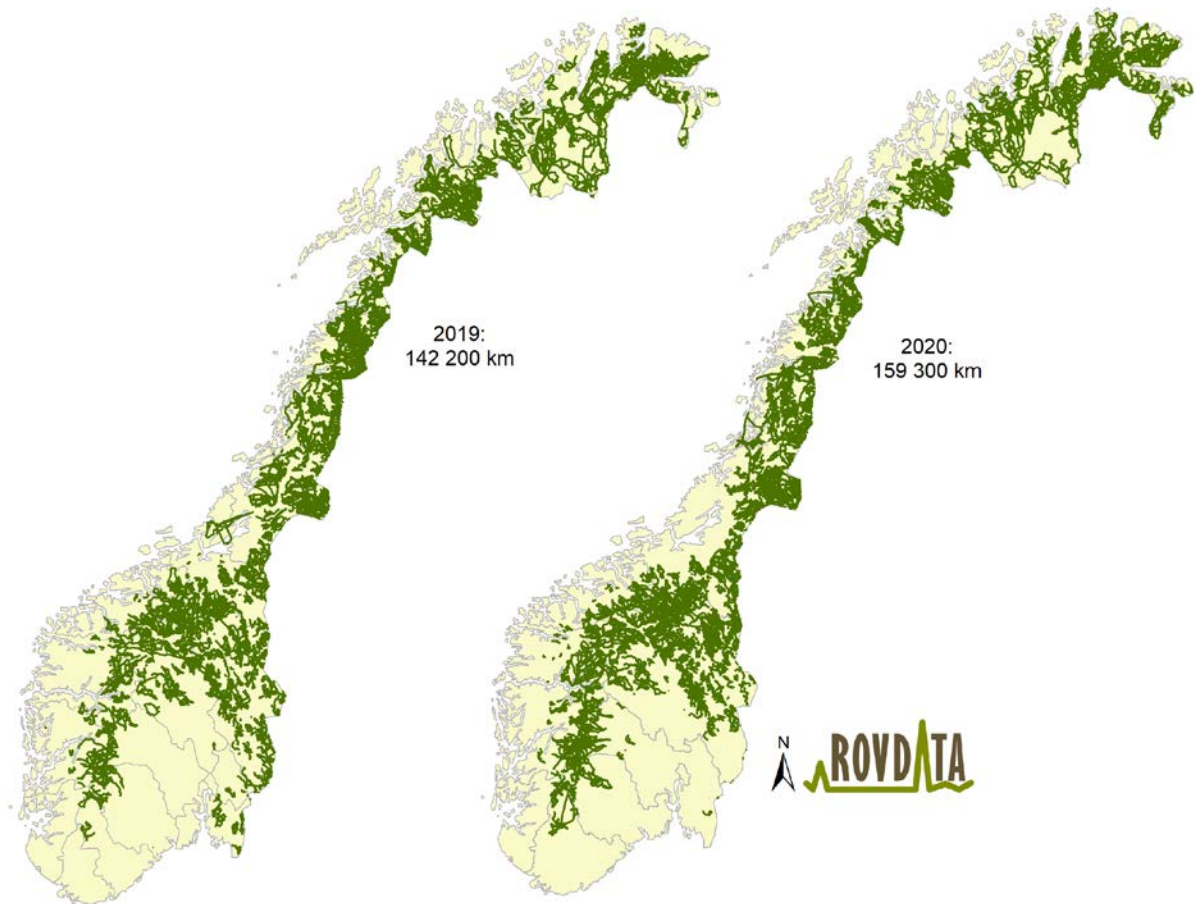
Det system som utvecklats i Skandinavien för att främja rapportering av rovdjursobservationer från allmänheten (www.skandobs.se) kan idag bara i begränsad utsträckning bidra i järvinventeringen eftersom järvföryngringar ofta förekommer i svårtillgängliga och glest bebodda områden, och det således är ett färre antal personer i allmänheten som kan tänkas komma i kontakt med reproducerande järvar. Däremot sker järvföryngringar i stor utsträckning inom områden som används i renskötseln. Eftersom samebyarna inom det svenska renskötselområdet erhåller ersättning för de järvföryngringar som kvalitetssäkras inom samebyns område så är samebyarna i stor utsträckning delaktiga i inventeringsarbetet för järv. Länsstyrelserna har ett välutvecklat samarbete med samebyarna, som också är delaktiga både vid besök av kända föryngringslokaler och vid upptäckandet av nya föryngringslokaler.

10 Referenser

- Brøseth, H., Flagstad, Ø., Wardig, C., Johansson, M. & Ellegren, H. 2010. Large-scale noninvasive genetic monitoring of wolverines using scats reveals density dependent adult survival. *Biological Conservation* 143(1): 113-120.
- Inman, R.M., Magoun, A.J., Persson, J. & Mattisson, J. 2012. The wolverine's niche: linking reproductive chronology, caching, competition, and climate. *Journal of Mammalogy* 93(3): 634-644.
- Landa, A., Tufto, J., Franzén, R., Bø, T., Lindén, M. & Swenson, J.E. 1998. Active wolverine *Gulo gulo* dens as a minimum population estimator in Scandinavia. *Wildlife Biology* 4: 159-168.
- Mattisson, J. & Brøseth, H. 2020. Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2020. NINA Rapport 1874. Norsk institutt for naturforskning.
- Naturvårdsverket & Rovdata. 2014. Järv: Inventering av föryngringslokaler. Faktablad järv. Inventeringsmetodik för stora rovdjur
- Naturvårdsverket & Rovdata. 2019. Järv: Instruksjon for faststelling av foryngning. Instruksjoner järv. Inventeringsmetodik for stora rovdjur
- Persson, J. 2005. Female wolverine (*Gulo gulo*) reproduction: reproductive costs and winter food availability. *Canadian Journal of Zoology-Revue Canadienne De Zoologie* 83(11): 1453-1459.
- Persson, J. & Brøseth, H. 2011. Järv i Skandinavien - status och utbredning 1996-2010. NINA Rapport 732. Norsk institutt for naturforskning.
- Rauset, G.R., Low, M. & Persson, J. 2015. Reproductive patterns result from age-related sensitivity to resources and reproductive costs in a mammalian carnivore. *Ecology* 96(12): 3153-3164.
- Rovdata. 2019. Endra status for tal på ynglingar av jerv i Noreg i 2018. https://rovdata.no/Portals/Rovdata/Dokumenter/Rapporter/Jerv_oppdatertstatus_2018.pdf?ver=2019-01-16-094026-180
- Rovdata. 2020. Endra status for tal på ynglingar av jerv i Noreg i 2019. https://rovdata.no/Portals/Rovdata/Dokumenter/Rapporter/Jerv_oppdatertstatus_2019_adjust.pdf?ver=IU-AGMvSgeoZQTMKQQ-LqQ%3d%3d
- STFS. 2007. Sametingets författningssamling: Föreskrifter om bidrag og ersättning för rovdjursförekomst i samebyar. 2007:9, Kiruna: Sametinget. <https://lagen.nu/stfs/2007-9.2007:9>

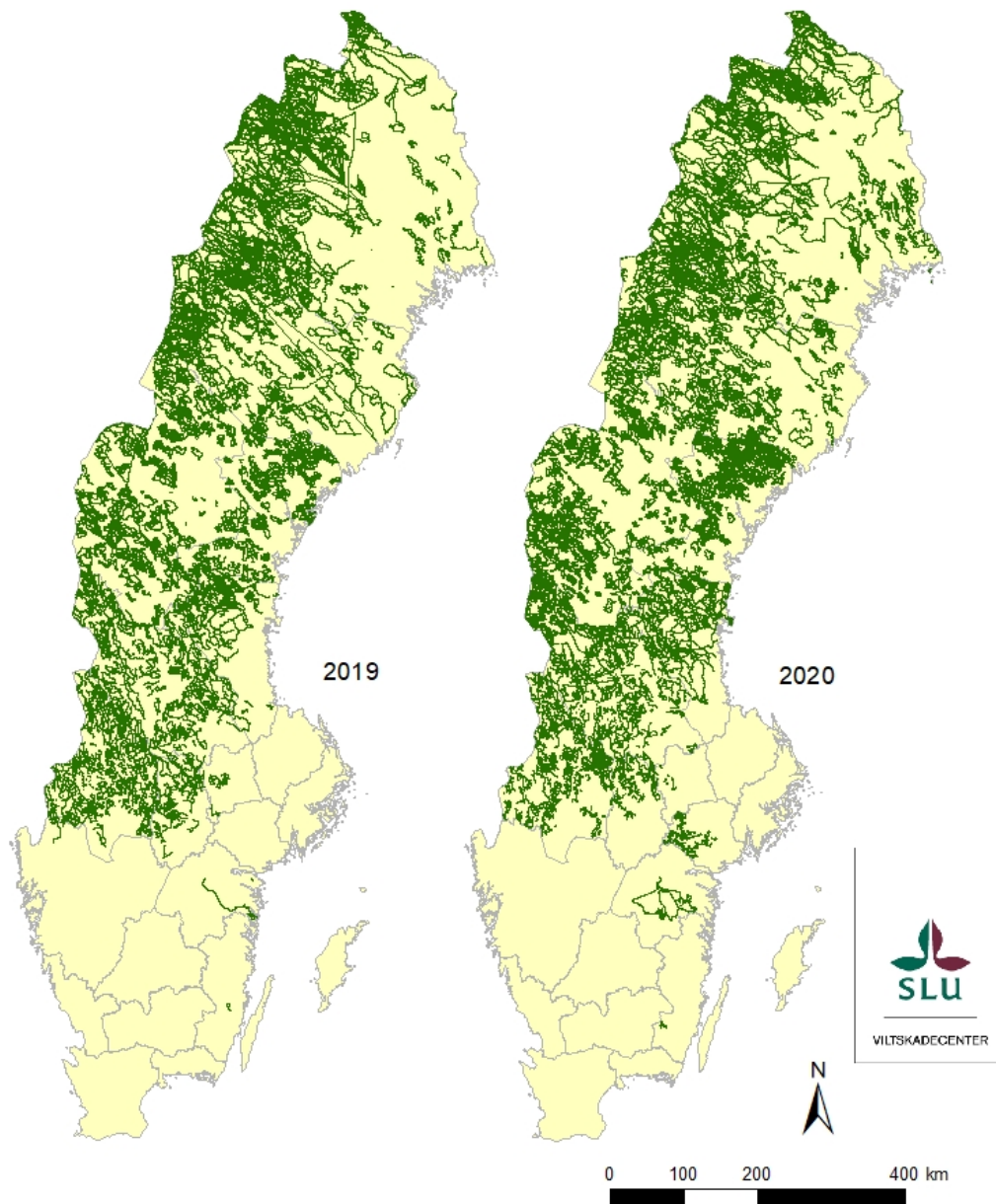
11 VEDLEGG/BILAGOR

11.1 Vedlegg-Bilaga 1

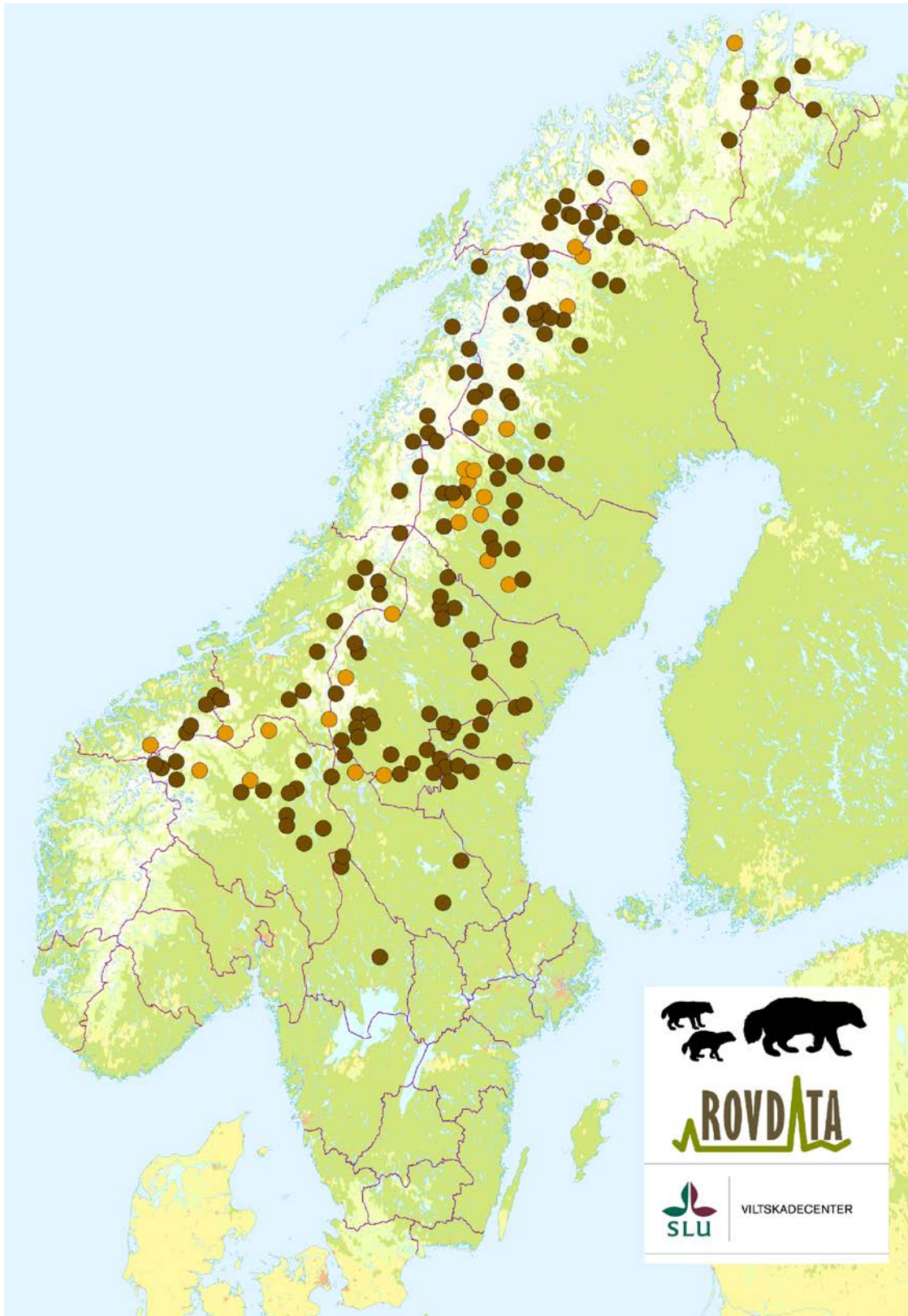
Geografisk fordeling av leteinnsatsen ved yngleregistrering av jerv i Norge i 2019 og 2020. Sporloggene viser der felpersonell frå SNO har registrert at man har avsøkt områder under registreringssesongen 2019 og 2020. Kilde: Rovbase.

11.2 Vedlegg-Bilaga 2

Slingor som visar de körsträckor som länsstyrelserna har registrerat att man sökt efter järv i Sverige, under inventeringssäsongen för järv 2019 och 2020. Samebyarnas slingor är inte registrerade eller visade i denna karta. Källa: Rovbase.

11.3 Vedlegg-Bilaga 3

Karta som visar järvföryngringar som uppfyllt de gällande kriterierna för status Dokumenterad (bruna) och Bedömd som säker (orange) i Skandinavien 2020.

Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia

Bestandsstatus för stora rovdjur i Skandinavien

ISSN 2387-2950

ISBN 978-82-426-4646-0 (dig. utg.)

ROVDATA

Adresse:

NINA

P.b. 5685 Torgarden

7485 Trondheim

Telefon: +47-73801600

Internett: www.rovdata.no

VILTSCADECENTER

Adress:

Grimsö Forskningsstation

Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU

730 91 Riddarhyttan

Telefon: 0581-920 70

Internet: www.slu.se/viltscadecenter